

**ТЭТГЭВРИЙГ ГЭР БҮЛИЙН ГИШҮҮДЭД НЬ ӨВЛҮҮЛЭХ НӨХЦӨЛ, ЖУРМЫН ТАЛААРХ
БУСАД ОРНУУДЫН ЗОХИЦУУЛАЛТ**
(ХАРЬЦУУЛСАН СУДАЛГАА)

Ц. Товуусүрэн, А. Пагма, Ө. Мөнхтунгалаг, Д. Жигваагүнсэл

УДИРТГАЛ

Улсын Их Хурлын гишүүн С. Эрдэнийн захиалгаар Тэтгэврийг гэр бүлийн гишүүдэд нь өвлүүлэх нөхцөл, журмын талаарх бусад орнуудын зохицуулалт харьцуулсан судалгааны ажлыг Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Судалгааны төвийн судлаачдын баг гүйцэтгэв.

Судалгааны зорилго.

Энэхүү судалгааны зорилго нь Монгол Улсын гэр бүлийн болон түүний дотор 10-аас дээш жил хамтран амьдарсан гэр бүлийн тоог статистик бүртгэлийн материалд үндэслэн тооцож гаргах, гадаадын зарим улс орнуудад тэтгэврийг өвлүүлдэг туршлагыг харьцуулан дүн шинжилгээ хийж, цаашид энэ талаар бодлого боловсруулахад баримтлах чиглэлийг тодруулахад оршино.

Судалгааны зорилтууд.

- Монгол Улсын гэр бүлийн статистик, түүний дотор 10-аас дээш жил хамтран тогтвортой амьдарсан гэр бүлийн тоог тооцон гаргах.
- Гадаадын зарим орнуудад өндөр насны тэтгэврийг гэр бүлийн гишүүдэд нь өвлүүлдэг туршлага, нөхцөл, журмыг судлах, харьцуулан дүн шинжилгээ хийх

Судалгааны аргачлал.

- Гэр бүлийн статистик тоо баримтыг үндэслэн 10-аас дээш жил хамтран тогтвортой амьдарсан гэр бүлийн тоог тооцож гаргах
- Гадаадын зарим орнуудад тэтгэврийг өвлүүлдэг нөхцөл журмын талаарх материалыг нэгтгэн харьцуулалт, дүн шинжилгээ хийх

Судалгааны үр дүн

- Монгол Улсын гэр бүлийн статистик тоо баримтыг Улсын бүртгэлийн газар, Үндэсний статистикийн хорооноос гаргасан баримтат тулгуурлан гаргаж, боловсруулалт хийж, 10-аас дээш жил хамтран тогтвортой амьдарсан нийт гэр бүлийн тоо, бэлбэсэн гэр бүлийн тоог гаргах\
- Өндөр насны тэтгэврийг өвлүүлдэг гадаадын улс орнуудын туршлагыг судалснаар тэтгэврийн тогтолцоог шинэчлэх бодлогыг тодорхойлоход анхаарвал зохих асуудлыг тодруулах

Судалгааны дүгнэлт.

- Гадаадын зарим улс орнуудын тэтгэврийн тогтолцоог судалж үзэхэд тэтгэврийг өвлүүлэх асуудал хэд хэдэн хүчин зүйлээс хамаардаг байна. Үүнд:
 - Тэтгэврийн тогтолцоо хуримтлалынх уу, хуваарилалтынх уу, хуримтлал, хуваарилалт хосолсон уу
 - Тэтгэврийг нэг удаа бөөнөөр нь олгох уу, амьд байх хугацаанд нь олгох уу, төлөвлөгөөт хасалт хийж олгох уу

Эх газрын буюу хуваарилалт /Бисмаркын/ -ын тогтолцоотой улс орнуудаас Италид тэтгэврийг өв залгамжлуулдаг боловч, улс орны эдийн засгийн хямрал, өндөр настан

хүмүүсийн нийт хүн амд эзлэх хувь нэмэгдэж, нэг ажиллагчид ногдох тэтгэврийн хүний тоо 3-д хүрсэн зэргээс шалтгаалан тэтгэврийн сан хүрэлцэхгүй хямралт байдалд орсон байна. Цэвэр хуримтлалын тогтолцоотой болон хуримтлал, хуваарилалт хосолсон тогтолцоо бүхий улс орнуудад ихэвчлэн тэтгэврийн сангийн хуримтлалын хэсгээс олгогдоогүй үлдсэн мөнгийг өв залгамжлуулах эрх үүсч, иргэний болон бусад хуулийн дагуу түүнчлэн даатгагч, даатгуулагчийн хооронд байгуулсан гэрээгээр мөн гэрээслэлээр зохицуулдаг байна.

Тэтгэврийг тавьж олгох хэлбэрээс шалтгаалан бөөнөөр нь буюу бүх насаар нь тэтгэвэр тавьж олгох хэлбэрийг хэрэглэж байгаа тохиолдолд тэтгэврийг өвлүүлэхгүй байх, харин тэтгэврийг төлөвлөгөөт хасалтын аргаар тавьж олгож байгаа тохиолдолд тэтгэврийн олгогдоогүй үлдэгдлийг өвлүүлэх эрх үүсэх нь зөв гэж үздэг байна.

Нэг. Гэр бүлийн талаарх мэдээлэл.

Хүн ам зүйн шинжлэх ухаанд гэр бүл гэдэг нь гэр бүл болох, салах, бэлэвсрэх, тусгаарлах, дахин гэр бүл болох гэсэн ухагдахууныг цогцоор илэрхийлдэг ойлголт юм. Эдгээр үзүүлэлт гэрлэлт гэсэн ойлголтыг тал бүрээс нь тодорхойлон гаргадаг. Монгол Улсын 1999 оны 6 дугаар сарын 11-ний өдөр батлагдсан “Гэр бүлийн тухай” хуульд “Гэрлэлт гэдэг нь харилцан эрх тэгш эрх, үүргийн үндсэн дээр эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүс тодорхой ёслол, үйл ажиллагааны дүнд сайн дурын бат холбоо тогтоож хуулиар батлуулах явдал юм” гэсэн байна. Гэр бүл болох нь хүмүүс гэр бүлээ албан ёсоор бүртгүүлэх явдлаар илэрнэ.

1960-аад оноос эхлэн төрөөс хүн ам, нийгэм эдийн засгийн талаар тууштай арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсний үр дүнд гэр бүлгүй хүн амын тоо багасаж, хүйсийн харьцаа тодорхой хэмжээгээр тогтворжих хандлага ажиглагдаж эхэлсэн байна. Судалгааны сэдвийн хүрээнд Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар, Үндэсний статистикийн хороо, хүн ам орон сууцны 2000, 2010 оны улсын тооллогын дүн, МУИС-ийн ЭЗС-ийн Статистикийн тэнхимийн судалгааны ажлыг судалгаа мэдээллийн эх сурвалж болгон ашиглав. 1979 оны тооллогоор арван тав, түүнээс дээш насны нийт хүн амын 65.4 хувь нь гэр бүлтэй байсан бол 1989 онд 65.8 хувь, 2000 онд 57.8 хувь, 2010 онд 60.1 хувь болжээ.

2010 оны тооллогын дүнгээс харахад Монгол Улсын нийт хүн амын 69.2 хувь (**1905969 хүн**) арван тав, түүнээс дээш насны хүн ам байна. Эдгээр хүмүүсийн **31.3** хувь нь огт гэр бүл болоогүй, **60.1** хувь нь гэр бүлтэй (батлуулсан болон батлуулаагүй гэр бүлтэй хүмүүсийг оруулсан), **3.1** хувь нь салсан (гэр бүлээ цуцалсан болон тусгаарласан хүмүүсийг оруулсан), **5.5** хувь нь бэлбэсэн байна. Арван тав, түүнээс дээш насны нийт хүн амд эзлэх батлуулсан, батлуулаагүй гэр бүлийн хүн амын хувийн жин 2000 онд 57,8 хувиас сүүлийн 2010 оны тооллогоор 60,1 хувь болж өссөн байна.

Хүн амын тооллогын статистик мэдээлэлд өрхийн тоон мэдээлэл гардаг ч энэ нь:

1. Ганц бие өрх
2. Ам бүлээрээ өрх
3. Нийлмэл өрх
4. Холимог өрх –ийг хамруулсан байдаг учраас гэр бүлийн тоон үзүүлэлт болж чадахгүй байна.

Иймээс /хүснэгт 1/-т тусгагдсан гэр бүлээ батлуулсан болон батлуулаагүй эрэгтэй эмэгтэйн тооны аль ихийг нийт гэр бүлийн тоонд тооцож үзвэл 2000 онд 442229 батлуулсан болон батлуулаагүй гэр бүл байна. 2000 оны хүн амын тоологоор бүртгэгдсэн гэр бүлийн нийт тоо нь 10-аас дээш жил хамтран амьдарсан нийт гэр бүлийн тоог ерөнхийд нь илэрхийлэх боломжтой бөгөөд 10-аас дээш жил хамтран амьдарсан гэр бүлийн тоог нарийвчлан гаргая гэвэл үүнд багагүй цаг хугацаа шаардагдах бөгөөд Улсын бүртгэлийн ерөнхий

газарт тусгайлан үүрэг даалгавар өгч, иргэний регистрийн дугаараар хөөж гаргуулах хэрэгтэй гэсэн саналыг тус газрын мэргэжлийн хүмүүс нь тавьж байна.

Харин тэтгэврийг өвлүүлэхэд хамаарах нийт 104897 гэр бүл 2010 оны тооллогоор тоологджээ. Үүнээс эрэгтэй 20620, эмэгтэй 84277 гэр бүл байна. Нийт 104897 гэр бүлээс 10-аас дээш жил хамтран амьдарсан гэр бүл хэд байгааг мөн регистрийн дугаараар хөөж нарийвчлан гаргах шаардлагатай. Харин тэтгэврийг өвлүүлэх талаар шийдвэр гаргасан тохиолдолд гэр бүл болсноо хугацаа алдахгүй бүртгүүлэх, гэр бүл тогтвортой байх хөшүүрэг болж чадахаар байна.

(Хүснэгт 1)

- Арван тав, түүнээс дээш насны хүн амын гэр бүлийн байдал, насны бүлэг хувиар, 2000, 2010 он.

Насны бүлэг 15+	Бүгд		Гэр бүлийн байдал							
	Тоо	Хувь	Огт гэр бүл болоогүй		Батлуулсан, батлуулаагүй гэр бүлтэй		Цуцалсан, Тусгаарласан		Бэлбэсэн	
• 2000 он										
Эрэгтэй	749890	100	36,6	274460	58,5	438686	2,1	15748	2,8	20997
Эмэгтэй	774482	100	29,7	230021	57,1	442229	3,3	25558	9,9	76674
• 2010 он										
Эрэгтэй	937271	100	34,4	322421	60,7	568923	2,7	25307	2,2	20620
Эмэгтэй	968698	100	28,2	273173	59,6	577344	3,5	33904	8,7	84277

* * *

Хоёр. Гадаадын зарим улсын тэтгэврийн тогтолцооны шинэчлэл.

Судалгааны явцад дэлхийн олон улс оронд ялангуяа уламжлалт хуваарилалтын тогтолцоотой улс орнуудад 1990-ээд оноос эхлэн хүн амын хөгшрөлтийн явц түргэсч, нэг ажиллагчид ногдох тэтгэвэр авагчдын тоо хурдацтай өсөх хандлага хүчтэй болсон.

Дэлхийн банкнаас 1994 онд “Дэлхийн хөгшрөлтийн хямралаас сэргийлэх нь” (AVERTING THE OLD AGE CRISIS) сэдэвт илтгэлийг нийтлүүлснээр энэ талаар өргөн хэлэлцүүлэг эхэлжээ. Энэхүү илтгэлд олонх улс орнуудад тэтгэвэрийнхний насжилт уртасч, үе дамжуулан санхүүжих хуваарилалтын зарчимд суурилсан тэтгэврийн тогтолцоо (эв санааны нэгдлийн тогтолцоо Pay-As-You-Go)-ны санжүүжилт хүндрэхээр байгааг тэмдэглэсэн байна.

Дэлхийн банкны төлөөлөгчид үндэсний тэтгэврийн тогтолцооны шинэчлэлийн хүрээнд албан журмын хуримтлалын тогтолцооны элементийг оруулахыг санал болгосон байна. Олон жилийн туршид Дэлхийн банк (Worldbank), Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллага (MOT - ILO), Олон улсын нийгмийн хангамжийн байгууллага (ISSA)-ын төлөөлөгчид тэтгэврийн тогтолцоонд хуваарилалт, хуримтлалын харьцаа ямар байх талаар маргалдсаар ирсэн байна. Өнөөдрийн байдлаар хүрсэн улс төрийн зөвшилцөл нь бүгдэд нь тохирох нэгдсэн жор байхгүй бөгөөд үндэсний онцлог, эдийн засгийн хөгжлийн түвшиндээ тохирсон өөрийн гэсэн загварыг сонгох нь зүйтэй гэсэн саналд нэгдэхэд хүргэсэн байна.

Хүн амын хөгшрөл хурдацтай нэмэгдэж байгаа Европын болон өмнөд америкийн олон орнуудад тэтгэврийн шинэчлэлийн бодлогыг тууштай хэрэгжүүлсэн байна. Зүүн европ, Скандинавын орнууд, Польш, Казахстанд гурван түвшинт тэтгэврийн тогтолцоонд, өмнөд америкийн Чили, Аргентин, Перу, Колумби зэрэг улсад цэвэр хуримтлалын тогтолцоонд шилжих алхамуудыг амжилттай хэрэгжүүлж байна.

Чили Улс

1981 оноос тэтгэврийн даатгалын бүрэн хуримтлалын тогтолцоог нэвтрүүлсэн. Хувийн тэтгэврийн сангуудад даатгуулагчдын нэрийн дансанд мөнгөн хэлбэрээр шилжиж, төлсөн шимтгэл нь хөрөнгө оруултад ашиглагддаг болсон.

Чили Улс бүрэн хуримтлалын тогтолцоонд шилжихдээ залуучуудыг заавал хамруулах, хуваарилалтын дансанд шимтгэл төлөөд эхэлсэн хүмүүст аль нэгийг нь сонгох боломж олгож, хуучин хуваарилалтын тогтолцоондоо үлдсэн хүмүүс улсын төсвөөс хуучин журмаар тэтгэврээ авч, шинэ тогтолцоонд шилжсэн хүмүүст төлсөн шимтгэлтэй нь дүйцэхүйц төрийн облигаци олгосон байна. Энэхүү облигаци нь жил бүр 4 хувиар нэмэгдэж, хожим ажилтан тэтгэврээ тогтоолгох үед төр облигациа нэмэгдсэн хэмжээгээр нь худалдан авах журамтай байсан.

Хуримтлалын шинэ тогтолцоонд шилжих үед Засгийн газрын хүлээсэн үүргийн нийлбэр нь дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 80-100 хувьтай тэнцэж байсан бөгөөд үүнийг төсвийн зардлаас давсан орлого, өмч хувьчлалын орлогоос санхүүжүүлж байсан. 1992 - 1995 онд хуримтлалаас тогтоолгосон тэтгэвр, хуваарилтын хуучин тогтолцоогоор тогтоолгосон тэтгэврээс 40 - 50 хувь илүү байсан ба даатгалын шимтгэл нь 19 хувиас 10 хувь /амь даатгал, тахир дутуугийн даатгалын шимтгэлийг оруулбал 13 хувь/ болж буурсан учир хуучин тогтолцоондоо үлдсэн хүмүүсийн 90 - 95 хувь нь түүнийг орхиж шинэ тогтолцоо руу шилжсэн.

Түүнчлэн дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 0,2-0,5 хувиар тооцож улсын төсөвт суулгасан тэтгэврийн нөөц сангаас санхүүждэг төрийн доод хэмжээний тэтгэврийг олгодог. Чили Улсад тэтгэврийг тавьж олгохдоо насан туршдаа тэтгэвр авах, хуримтлагдсан нийт мөнгөнөөс төлөвлөгөөтэйгөөр хасалт хийж авахын аль нэгийг сонгох эрх олгодог бөгөөд төлөвлөгөөтэйгөөр хасалт хийж авах хувилбарыг сонгосон тохиолдолд, даатгуулагч болон тэтгэвр авагч нас барвал хуримтлалын дансанд үлдсэн хэсгийг нь өвлүүлэх журамтай.

Швед Улс.

Швед Улсын тэтгэврийн тогтолцоо 1990-ээд он хүртэл эв санааны нэгдлийн тогтолцоонд суурилсан, 30-аас дээш жил ажилласан ажилтан улсын хэмжээний дундаж цалингийн 60 хувиар тэтгэвр тогтоолгон авах эрхтэй байв. Тус улсад хүн ам зүйн нөхцөл байдлын нөлөөнөөс хамаарч тэтгэврийн тогтолцооны өөрчлөн байгуулалтын асуудлыг 1998 онд парламент шийдвэрлэж, 2013 онд шинэ тогтолцоонд бүрэн шилжсэн байна.

Тэтгэврийн шинэ тогтолцоонд 1938 оноос хойш төрсөн иргэдийг хамааруулж, нөхцөлт хуримтлалын, хуримтлалын, сайн дурын гэсэн гурван түвшинд авч үзсэн байна. 1938-1953 оны хооронд төрсөн иргэний тэтгэврийн зарим хэсэг нь хуучин тогтолцоогоор тооцогдох журам тогтоожээ. Нөхцөлт хуримтлалын хэсэг (Inkomstpension)

Нөхцөлт хуримтлал /бодит мөнгөөр бус тооцоогоор хуримтлагдсан/ -ын тэтгэвр нь үндсэндээ хуваарилалтын зарчим дээр үндэслэдэг (Pay as You Go) Иргэний эх орондоо олсон бүх орлогоосоо төлсөн 16 хувийн шимтгэлээс эх үүсвэр нь бүрддэг байна. Энэ бол нөхцөлт тэтгэврийн үүрэг бөгөөд улсын хэмжээний макро эдийн засгийн үзүүлэлтээс хамаарч индексчлэгддэг байна. Иргэний үндсэн тэтгэврийн хэмжээ нь энэхүү

нөхцөлт хуримтлалын хэмжээг түүний цаашид амьдрах жилийн тоонд хуваах замаар тодорхойлогддог байна.

Хувь хүний нэрийн хуримтлалын хэсэг (Premiepension)

Тэтгэврийн хувь хүний нэр дээрх хуримтлал нь түүний хөдөлмөрийн хөлсний 2,5 хувийн шимтгэлээс бүрдэх бөгөөд бодит мөнгөн хэлбэрээр тэтгэврийн санг эрхлэх газрын дансанд шилжин зах зээлийн механизмээр хөрөнгө оруулалтад ашиглагддаг байна. Түүнийг нөхцөлт хуримтлалын нэгэн адил 61 наснаас олгож эхэлдэг.

Сайн дурын хэсэг

Үндэсний эдийн засагт ажиллагчдын 90 хувийг хамрах ажиллагчид болон ажил олгогчдын хооронд байгуулсан хамтын гэрээний дагуу сайн дурын үндсэн дээр бүрдүүлдэг тэтгэврийн хэсэг юм. Хэмжээ нь дунджаар тэтгэвэрт гарахын өмнөх цалин хөлсний 10 орчим хувиас бүрддэг байна.

Төсвөөс олгох баталгаат тэтгэвэр /garantipens/

Нөхцөлт хуримтлалаас хэт бага тэтгэвэр авдаг буюу ямар нэг тэтгэвэр авдаггүй хүмүүст улсын төсвөөс баталгаат тэтгэвэрийг олгодог. Түүнийг 65 наснаас эхэлж, Швед Улсад 3-аас доошгүй жил амьдарсан хүмүүст олгох бөгөөд 40 буюу түүнээс дээш жил амьдарсан хүмүүст бүрэн хэмжээгээр олгоно. 40 жилээс дутуу жил тутамд түүний 1/40-тэй тэнцэх хэмжээний мөнгийг хасч тооцно. Баталгаат бүрэн тэтгэврийн хэмжээ нь амьжиргааны баталгаат түвшинг 2,13 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцүү байна.

Тэтгэврийн сангийн захиргааны зардал.

Тэтгэврийн тогтолцооны захиргааны аппаратын зардалд иргэний Хувь хүний нэрийн хуримтлалын дүнгээс 0,46 хувь, нөхцөлт хуримтлалын дүнгээс 0,5 хувиар хатуу тогтоож, хуваарилдаг байна.

Өв залгамжлал

Швед Улсад тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн хуримтлалд байгаа үлдэгдлийг өв залгамжлуулах журамтай. Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн хуримтлалын хэсгийн үлдэгдлийг өвлүүлэхдээ түүний нас чацуу, тэтгэврийн насанд хүрсэн иргэдэд тарааж хуваарилдаг бөгөөд энэ нь тэдгээрийн авах тэтгэврийн хэмжээг мэдэгдэхүйц нэмэгдүүлдэг байна.

Итали Улс.

(Тэтгэврийн тогтолцоо) Италид Тэтгэврийн даатгалын хуваарилалтын тогтолцоо үйлчилдэг. Эрэгтэйчүүд 65 /2012 оноос 66/, эмэгтэйчүүд 60 /2012 оноос 62/ нас хүрч 20-иос доошгүй жил тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн тохиолдолд бүрэн тэтгэвэр авах эрх үүсдэг байна. Удаан жил ажилласны тэтгэврийг 35 жил шимтгэл төлсөн 57 насанд хүрсэн, эсвэл 38 жил шимтгэл төлсөн 57 нас хүрээгүй иргэн тогтоолгон авах эрхтэй.

Өв залгамжлуулах журам

Италид тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлөгчдийн тэтгэврийг эхнэр /нөхөр/, гэр бүлийн гишүүдэд өв залгамжлуулахдаа тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлж байсан иргэн, тэтгэвэр авагчдын гэсэн онцлогийг харгалзан зохицуулдаг байна.

- Нас барсан тэтгэвэр авагчдын тэтгэврийг өв залгамжлагчид шилжүүлэх
- Ажиллаж байсан шимтгэл төлөгч нас барсан тохиолдолд шууд бус тэтгэвэр авах эрхтэй бөгөөд шимтгэл төлсөн хугацаа нь 15-аас дээш жил, сүүлийн 5 жилийн дотор 3 жилд нь шимтгэл төлсөн байх болзолтой байна.

Нас барсан этгээд Италийн иргэн бол түүний эхнэр /нөхөр/ иргэний харъяаллыг үл харгалзан тэтгэврийг нь өвлөн авах эрх үүснэ. Өвлөгдөх тэтгэврийн хэмжээг хуулиар тогтооно. Нас барсан даатгуулагч нэгээс дээш удаа гэрлэсэн бол тэдний хамтран амьдарсан хугацаанаас нь хамааруулж өвлөгдөх тэтгэврийг нь хуваах журамтай. Нас барсан этгээд гэрлэлт цуцлуулснаас хойш дахин гэрлээгүй бөгөөд түүнээс тэтгэмж авах эрхтэй салсан гэр бүлийнхний амьжиргааны байдал нь хүнд байгаа бол тэтгэврийг тэдэнд өвлүүлэх эсэх асуудлыг шүүхийн журмаар шийдвэрлэх журамтай.

Нас барсан даатгуулагч эхнэр /нөхөр/ үгүй бол тэтгэврийг өв залгамжлах эрх эхлээд хүүхдэд дараа нь хамгийн ойрын ах дүү, төрөл төрөгсдөд шилжинэ. Италид тэтгэврийн таатай нөхцөл бүрдсэн бөгөөд нийгмийн хангамжийн зардал дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 15,4 хувь /европын орнуудын дундаж 11,9 хувь/ -ийг эзэлж байна. Италийн эдийн засгийн хямралтай байдал нь нийгмийн хангамжийн бодлогоо эргэн харахыг шаардаж байгаа бөгөөд 1990-ээд оноос хойш үе шаттайгаар өөрчилсөөр ирсэн байна.

Оросын Холбооны Улс

ОХУ нь 1990 оноос хойш тэтгэврийн тогтолцоогоо олон үе шаттайгаар шинэчлэж байгаа ба 2002 оноос орос оронд тэтгэвэр нь суурь, даатгалын, хуримтлалын гэсэн 3 хэсгээс бүрдэх болсон. Хууль, тогтоомжийн дагуу тэтгэврийн хуримтлалын хэсгийг төрийн удирдах компаний (ОХУ -ын Тэтгэвэрийн сан) мэдэлд үлдээх, аль нэг хувийн удирдах компани (УК), аль эсхүл төрийн бус тэтгэврийн сангийн (УК) мэдэлд хөрөнгө оруулалтын зорилгоор шилжүүлэх боломжийг олгожээ.

2001 онд батлагдсан “Оросын Холбооны Улсын тэтгэврийн тухай” хуульд тэтгэвэр авагч иргэн нас нөхцсөн тохиолдолд түүний тэтгэврийг өвлүүлэх талаар хуульчилсан. Тэтгэвэр авагч иргэн нас нөхцсөн тохиолдолд тэтгэврийн дараах төрлүүдийг түүний өв залгамжлагчдад өвлүүлдэг байна. Үүнд:

- Тэтгэвэр авагч амьд ахуйдаа авч амжаагүй улсаас тогтоосон тэтгэврийн үлдэгдэл мөнгө (тэтгэврийн төрлөөс үл хамаарна)
- Тэтгэврийн хуримтлалын хэсэг
- Төрийн бус тэтгэврийн санд сайн дураараа хуримтлуулсан хуримтлал зэрэг болно.

Тэтгэврийн нийт шимтгэл нь шимтгэл төлөгчийн нэрийн дансанд хуримтлагдаж, тус дансанд ямар хэмжээний мөнгө хуримтлагдсан талаар ОХУ -ын Тэтгэвэрийн сангаас ирээдүйн тэтгэвэр авагчид жил бүр “аз жаргалын захидал” илгээн мэдээлдэг байна. Тэтгэврийн шимтгэл төлөгч нь өөрийн нэрийн дансан дахь хуримтлалаа зөвхөн тэтгэвэрт гарсныхаа дараа ашиглах боломжтой ба харин хуульд зааснаар шимтгэл төлөгч иргэн тэтгэвэр тогтоолгох насанд хүрэхээс өмнө нас нөхцсөн тохиолдолд түүний нэрийн дансанд хуримтлагдсан мөнгийг өв залгамжлагчид нь өвлөх эрхтэй.

ОХУ -д тэтгэврийн хуримтлалыг гэрээслэх, өвлөх эрхийг “Төрийн бус тэтгэврийн сангийн тухай” болон “Тэтгэврийн хуримтлалын хэсгийг хөрөнгө оруулалтаар эргэлтэнд оруулах тухай” зэрэг хуулиудад хуульчилжээ. Тухайлбал, “Төрийн бус тэтгэврийн сангийн тухай” хуульд хэрэв даатгуулсан иргэн тэтгэврийн хуримтлалын хэсэг болон нэмэлт хуримтлалыг түүнд тэтгэвэр болгон тогтоохоос өмнө нас нөхцсөн тохиолдолд “түүний тэтгэврийн хуримтлалын хэсгийн дансанд байгаа мөнгөн хуримтлал нь даатгуулагчийн санд гаргасан өргөдөлд заасан өв залгамжлагчдад олгогдоно” гэж заажээ.

“Тэтгэврийн хуримтлалын хэсгийг хөрөнгө оруулалтаар эргэлтэнд оруулах тухай” хуульд “Өв залгамжлагчид нь даатгуулагч нас нөхцсөн өдрөөс хойш 6 сарын дотор ОХУ -ын Тэтгэврийн санд хандсан тохиолдолд төлбөр олгогдоно” гэж заасан. Тэтгэврийн

хуримтлалын өв залгамжлал нь гэрээслэлээр, хуулийн дагуу гэсэн 2 хэлбэрээр өвлөгдөж байна. Даатгуулагчийн тэтгэврийн хуримтлалын хэсэг нь ОХУ-ын Тэтгэврийн санд байгаа тохиолдолд даатгуулагч нь тус санд ирж тусгай өргөдлийн маягтын дагуу гэрээслэлийн өргөдлөө гарган тодорхой өв залгамжлагчид гэрээслэнэ. Гэрээслэлгүй тохиолдолд тэтгэврийн хуримтлалын хэсгийг “Оросын Холбооны Улсын тэтгэврийн тухай” хуулийн 12 дахь хэсгийн 16 дугаар зүйлд заасан хүмүүст болон “Оросын Холбооны Улсын иргэний хууль”-ийн 3 дахь хэсгийн 1183 дугаар зүйлийн дагуу өвлүүлэхээр эрх зүйн зохицуулалт хийсэн байна.

ОХУ-ын төрийн сан болох ОХУ-ын Тэтгэврийн санд нэрийн данстай даатгуулагчийн тэтгэврийн хуримтлалын хэсгийн өв залгамжлалын хувьд нэг ялгаа бий ба тухайн даатгуулагч нэрийн данс дахь хуримтлалаа авах насанд хүрэхээс өмнө нас нөхцсөн тохиолдолд түүний хуримтлалыг өвлөх эрх үүсдэг. Хэрэв тухайн даатгуулагч өөрийн тэтгэврийн хуримтлалын хэсгээс нэг удаа л тэтгэвэр авсан тохиолдолд өвлөх эрх огт үүсдэггүй байна.

Төрийн бус тэтгэврийн сангуудад сайн дураараа даатгуулсан даатгуулагчийн тэтгэвэрийг өвлүүлэх асуудлын хувьд энэ асуудлыг төрийн бус тэтгэврийн сангийн дүрэмд нарийн заасан байдаг ба гэрээ байгуулах үед тодорхой тусгадаг. Сан тус бүрийн дүрэмд янз бүрээр зохицуулсан байж болох боловч зарим зүйл нь ижил байдаг, тухайлбал, даатгуулагч тэтгэврээ 2 янзын схемээр хуримтлуулж болно. Үүнд:

1. Насан туршийн схем - энэ нь даатгуулагч тэтгэвэрт гарахдаа тэтгэврээ үлдсэн амьдралынхаа туршид авах юм. Өвлөх харилцаа нь энд тэтгэврийн хуримтлалын хэсэгтэй ижил, даатгуулагч данс дахь хуримтлалаа авах насанд хүрэхээс өмнө нас нөхцсөн тохиолдолд түүний хуримтлалыг өвлөх эрх үүсдэг. Хэрэв тухайн даатгуулагч өөрийн тэтгэврийн хуримтлалын хэсгээс нэг удаа л тэтгэвэр авсан тохиолдолд өвлөх эрх үүсдэггүй байна.
2. Хугацаатай схем- даатгуулагч тэтгэвэрт гарахдаа тэтгэврээ тодорхой хэдэн жилийн хугацаанд авахаар гэрээ байгуулна. Уг хугацаа нь тухайн сангаас заасан тодорхой хугацаанаас (жишээ нь 5 жилээс доошгүй, 15 жилээс дээшгүй) ба даатгуулагчийн хүсэлтээс (жишээ нь, 7 жил) хамаарна. Энэ тохиолдолд даатгуулагч данс дахь хуримтлалаа авах насанд хүрэхээс өмнө нас нөхцсөн, эсхүл сонгосон хугацаанаасаа өмнө нас нөхцсөн бол өв залгамжлагч нь түүний данс дахь бүх мөнгийг өвлөх эрхтэй.

АНУ

АНУ -д тэтгэвэр ба тэтгэвэр өвлөн авах зэрэг бүх харилцаа нь 2006 оны 8-р сарын 17 -ны “2006 оны Тэтгэвэр Хамгаалах Хууль” (The Pension Protection Act of 2006) -иар зохицуулагддаг байна. Гэхдээ АНУ -ын муж улс бүр өөр өөрийн хуультай. АНУ -д Нийгмийн Хамгаалал гэдэг нь Өндөр насны, Тэжээгчээ алдсаны, Хөдөлмөрийн чадвар алдсаны даатгал (Social Security refers to the Old-Age, Survivors, and Disability Insurance (OASDI)) хэмээх Холбооны Засгийн Газрын Хөтөлбөрийг хэлдэг байна.

Тэтгэвэр өвлөх эрх үүсэх:

АНУ -ын тэтгэврийн тогтолцоогоор хүн бүр өөрийн Тэтгэврийн Данс (Individual Retirement Account - IRA)-тай байдаг. Засгийн газрын болон орон нутгийн, сайн дурын тэтгэврийн сангуудтай. АНУ-ын “Тэтгэвэр хамгаалах” хуулинд² зааснаар гэр бүлийн эхнэр нөхрийн аль нэг нь нас барахад тухайн цаг үеийнх нь эхнэр эсвэл нөхөрт түүний тэтгэврийг нь өвлөн авах эрх шууд үүсдэг байна. Ингэхийн тулд нөхөр буюу эхнэр нь тэтгэвэрт гарах үедээ тэтгэврийн төлөвлөгөөний данс нээлгэхдээ хамтран эзэмшигчийн нэрийг

бүртгүүлсэн байх шаардлагатай. Энэ нь тухайн хүн тэтгэвэрт гарах үедээ Өндөр насны тэтгэврийн төлөвлөгөөгөө гаргаж данс нээх маягт дээр нэг гэр бүлийн хүмүүс ихэвчлэн эхнэр, нөхрийнхөө нэрийг үндсэн хүлээн авагчаар, бас хүүхдийнхээ нэрийг хоёрдогч хүлээн авагчаар бичсэнээр нас барсан үедээ гэр бүлийн гишүүддээ өөрийн тэтгэврийг өвлүүлэн үлдээх эрхийг баталгаажуулдаг. Энэ мэтчилэн тэтгэвэр өвлөн хүлээн авагчаар хичнээн хүнийг нэрлэн бичих нь тухайн хүний эрхийн асуудал бөгөөд хувь хэмжээг ч тодорхой бичих боломжтой байдаг.

Ингээд тэтгэвэр өвлөх нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд тэтгэврийг өвлөх хүлээн авагч нь бас хүлээн авагчийн маягт⁴⁸ -ыг бөглөж хүсэлт гаргадаг. Ийнхүү тэтгэврийн дансныхаа үндсэн (primary beneficiary) хүлээн авагчаас гадна удаах хоёрдох (alternate beneficiary) хүлээн авагчийг нэрлэх нь тухайн нэг хүнийг нас барсаны дараа гэр бүлийнхэнд нь илүү уян хатан боломж олгодог байна. Тухайлбал, үндсэн хүлээн авагч нь өөрийн өвийг авахгүй хэмээн чөлөөтэй шийдвэрлэх боломжтой, ингэснээр хоёрдох хүлээн авагч руу шилжүүлэх боломжтой болж байгаа юм. Мөн дээр дурьдсан тохиолдлоос гадна тэтгэвэр өвлүүлэх тухай гэрээслэлийг үндэслэн тэтгэврийг өвлүүлж болдог байна. /Жишээ нь: Франсес банкны ажилтнаас авсан маягт дээр өөрийн нөхөр Шоныг тэтгэврийн дансныхаа үндсэн хүлээн авагчаар нэрлэжээ.

Гэхдээ тэр үед тэрээр хоёрдогч хүлээн авагчийг нэрлэж бичээгүй байдаг. Гэтэл хэдхэн жилийн дараа тухайн үедээ 80-аад настай байсан Шоон нас барж, төд удалгүй Франсес өөрөө дансныхаа хүлээн авагчийн нэрийг өөрчлөж амжилгүйгээр нас барсан байна. Ингээд тэрхүү тэтгэврийн данс нэрлэсэн тодорхой хүлээн авагчгүй байсан тул мөнгийг нь түүний гэрээслэлийг үндэс болгон хүү Колинд шилжүүлсэн аж. Гэхдээ Колин энэ мөнгийг заавал 5 жилийн дотор гарган авах ёстой болж байгаа юм. (Торгууль төлнө гэсэн үг) Хэрвээ Колины нэр хоёрдогч хүлээн авагчаар бичигдсэн байсан бол тэр мөнгийг 40-с илүү жилийн хугацааны туршид насан туршдаа гарган авч хэрэглэж болох байв /

Тэтгэвэр өвлөн авах хэлбэр:

Тэтгэвэр өвлөн авах нөхцөл байдал болон эрх үүссэн тохиолдолд нас барагчийн эхнэр, нөхөр нь өөрөө тэтгэврийн насанд хүрсэн байвал ямар ч татвар шимтгэлгүйгээр өөрийн тэтгэврийн дансанд шилжүүлэн авч хэрэглэж болно. Харин өөрөө тэтгэврийн насанд хүрээгүй бол:

- 1) Тэтгэврийн насанд хүртлээ нас барагчийн нэр дээр хэвээр нь байлгаж болно. Тэгээд хожим тэтгэврийн насанд хүрэхээрээ өөрийн тэтгэврийн данс руу ямар ч торгуульгүйгээр шилжүүлэн авч хэрэглэж болно.
- 2) Шууд өөрийн тэтгэврийн данс руу шилжүүлэн аваад тодорхой хэмжээний мөнгө гарган авч хэрэглэж болно. Гэхдээ энэ нь дээр дурдсан хуулиар эрт хэрэглэсний 10% -ийн шимтгэл төлдөг байна. /Жишээ нь: Энни нөхрийгөө нас барах үед 45 настай, 2 хүүхдээ гэртээ хардаг байв. Тэрээр нөхрийнхөө Тэтгэвэрт гарах төлөвлөгөөний (401(k) plan) дансан дахь мөнгийг өвлөн авчээ. Түүнд энэ данснаас хэдэн жилдээ л мөнгө гарган авч хэрэглэх шаардлага бий. Хэрвээ тэрээр тухайн данс дахь бүх мөнгийг өөрийн тэтгэврийн данс руу шилжүүлээд, 59S нас хүрэхээсээ өмнө зохих хэмжээний мөнгө гарган хэрэглэх аваас эрт авч хэрэглэсэний 10% шимтгэл төлөх болно. Түүний оронд энэ дансыг нас барсан нөхрийнхөө нэр дээр хэвээр нь хадгалвал өөрөө тэтгэврийн насанд хүрч, шилжүүлэн авах хүртлээ хүү ашиг тооцуулан, цаашид торгуульгүйгээр хэрэглэх боломжтой болно./

Мөн түүнд салсан буюу урдын эхнэр нөхрүүд байгаа бол тэд нар нь наанадаж 10 жил хамт

⁴⁸ «О негосударственных пенсионных фондах» (№75 - ФЗ от 7.05.1998)

амьдарсан байвал мөн “Хань ижлийн” (spouse’s benefit) тэтгэмж авах эрх үүсдэг байна. Харин OASDI буюу Нийгмийн хамгаалалд ижил хүйстнүүдийн гэрлэлтийг хүлээн зөвшөөрдөггүй тул Хань ижлийн тэтгэмжинд хамруулдаггүй. Учир нь хэдийгээр цөөн хэдэн муж улсад нь ийм гэрлэлтийг зөвшөөрдөг ч Холбооны засгийн газар ба хуулийн хүрээнд зөвшөөрдөггүй ажээ.

АНУ-ын хувьд өндөр насны тэтгэврийг өвлүүлэх тогтолцоо нь илүү уян хатан байдаг бөгөөд хэнд өвлүүлэн үлдээх нь хүний эрхийн асуудал юм. Учир нь тэтгэврийг өвлүүлэн шилжүүлэхэд тэтгэврийн дансны маягт болон гэрээслэл зэргийг үндэслэдэг бөгөөд хань ижлийнхээ тэтгэврийг өвлөн авах нь хуулиар зөвшөөрөгдсөн байдаг байна.

ИХ БРИТАНИ УЛС⁴⁹

Англи улсын хувьд өндөр насны тэтгэвэр өвлөх асуудлаар ихээхэн боловсронгуй тогтолцоо, хууль эрх зүйн орчинтой орон юм. Тэтгэвэр өвлөх тухай асуудлыг “Нийгмийн хамгааллын тэтгэврийн тухай хууль” /Social Security Pensions Act/ “Тэтгэврийн тухай хууль” /Pension act 2008, 2011/, Тэтгэврийг хамгаалах тухай хууль” /The Pension Protection Act/, “Нийгмийн хамгааллын шимтгэл ба тэтгэмжийн тухай хууль” /Social Security Contributions and Benefits Act 1992/ -уудаар зохицуулдаг байна.

Төрөөс олгож буй өндөр насны Тэтгэврийн схемийг (The State Earnings Related Pension Scheme (SERPS)) 1978 онд Хөдөлмөрийн Намын Засгийн Газар анх нэвтрүүлсэн бөгөөд бэлэвсрэн үлдэгсэд нөхрийнхөө тэтгэврийг (SERPS) 100% өвлөн авах эрхтэй байхаар зохицуулжээ. Харин 1986 оноос Консерватив Намын Засгийн Газар улам бүр өсөн нэмэгдэж байгаа тэтгэврийн өртөгийг анхааран үзэж, төрийн тэтгэврийн схемийг хэзээ нас барснаас нь хамаарч 100%-50% хүртэл хэмжээгээр хувь тооцон өвлүүлэхээр өөрчилжээ.

Өндөр насны тэтгэвэр нь тухайн хүний хөдөлмөрлөж олсон хөлснөөс хуримтлуулсан нийгмийн даатгалын шимтгэлийг үндэслэн олгодог тэтгэврийг хэлдэг. Энэ төрлийн тэтгэврийг “Төрийн тэтгэвэр” гэх ба энэ нь 2 хэсэгтэй⁵⁰ байдаг байна. Үүнд:

- Төрийн суурь тэтгэвэр (The Basic State Pension (BSP)- Энэ нь бүх хүмүүст олгогдох суурь тэтгэвэр юм. Мөн Үндэсний даатгалын шимтгэлийн (National Insurance Contributions (NICs)) бүрэн тэмдэглэл хийлгэсэн хүмүүс Төрийн тэтгэвэрт хамрагдах насанд хүрэх үедээ энэхүү Төрийн суурь тэтгэвэр (BSP)-ийг авах эрх үүснэ. Тэтгэврийн хэмжээ нь 2012-2013 онд J107,45 байна.
- Төрийн нэмэлт тэтгэвэр- (The Additional State Pension (ASP)-2002 оны 4-р сард төрийн нэмэлт тэтгэвэр нь Төрийн хоёр дахь тэтгэвэр болж өөрчлөгдсөн. Төрийн хоёр дахь тэтгэвэр нь бага болон дунд орлоготой хүмүүс, зарим бусдыг асардаг ба удаан хугацаагаар өвчтэй байсан, хөдөлмөрийн чадвараа алдсан хүмүүст илүү их таатай тэтгэвэр юм.

Их Британид “Гэр бүлийн тухай “хуулиар хууль ёсны гэр бүлийн эхнэр нөхрийн хэн нэг нь нас барсан тохиолдолд нөгөө нь тэтгэврийг нь өвлөн авах эрхтэй байдаг байна.

Тэтгэвэр (SERPS) өвлөн авах:

Хууль ёсны гэр бүлийн эхнэр болон нөхрийн аль нэг нь нас барсан тохиолдолд Бэлэвсэн

⁴⁹ “Об инвестировании средств для финансирования накопительной части трудовой пенсии в Российской Федерации” 2002 N 111-ФЗ

⁵⁰ The Pension Protection Act of 2006, Pub.L.109–280) <http://www.nolo.com/legal-encyclopedia/free-books/avoidprobate-book/chapter2-2.html>

үлдсэн эхнэр ба нөхөр, үлдэж хоцорсон хамтран амьдрагч /Civil partnerships) гэдэг нь Их Британы Вант Улсад 2004 оны “Иргэний Хамтын Амьдралын тухай Хууль” (Civil Partnership Act 2004) -аар ижил хүйстэн хосуудыг хууль ёсны гэр бүлийн адил эрх, үүрэгтэй болгосныг хэлж байгаа юм. Энэ хуулиар тэд хууль ёсны гэр бүлийн адил эд хөрөнгийн эрхтэй, татвар, нийгмийн хамгаалал ба тэтгэвэр өвлөн авах эрхтэй, тэр бүү хэл эцэг эхийн гэх мэт эрх үүргүүдтэй, бас хууль ёсоор салах процесс бүхий байдаг байна. Түүнээс биш ерийн нэг хамт амьдардаг төдийгөөр тэтгэвэр өвлөн авах зэрэг ямар нэг хууль ёсны эрх үүсэхгүй./ нь хань ижлийнхээ хурааж хуримтлуулсан Орлогоос Хамааралтай Төрийн Тэтгэврийн схемийг /SERSP/ өвлөн авах эрхтэй.

Энэ нь (Category B pension) Төрийн суурь тэтгэвэр ба, эсвэл Төрийн нэмэлт тэтгэврийг 50 хувиас эхлэн 100 хувь хүртэл бүтнээр нь өвлөн авахыг хэлнэ. Өвлөж авах тэтгэврийн хувь хэмжээ нь:

- ✓ тухайн өвлөн авах гэж буй хүн яг хэзээ бэлэвсэн болсон
- ✓ нас барсан хүн нь хэзээ тэтгэврийн насанд хүрсэн зэргээс хамаардаг.

Үүнийг дараах хүснэгтээс тодорхой харж болно. /Хүснэгт1, 2/

**Эхнэрийн эсвэл хамтран амьдрагчийн өвлөн авч болох
SERPS тэтгэврийн хамгийн дээд хэмжээ⁵¹**

Хүснэгт 1

Эрэгтэй хүний төрсөн өдөр	Түүний эхнэр эсвэл хамтран амьдрагчийн өвлөн авч болох SERPS тэтгэврийн хамгийн өндөр хувь
• 1937 оны 10 сарын 5 ба түүнээс өмнө	100%
• 1937 оны 10 сарын 6 ба 1939 оны 10 сарын 5-ны хооронд	90%
• 1939 оны 10 сарын 6 ба 1941 оны 10 сарын 5 -ны хооронд	80%
• 1941 оны 10 сарын 6 ба 1943 оны 10 сарын 5-ны хооронд	70%
• 1943 оны 10 сарын 6 ба 1945 оны 10 сарын 5 -ны хооронд	60%
• 1945 оны 10 сарын 6 ба түүнээс хойш	50%

**Нөхрийн эсвэл хамтран амьдрагчийн өвлөн авч болох
SERPS тэтгэвэрийн хамгийн дээд хувь**

Хүснэгт 2

Эмэгтэйн төрсөн өдөр	Нөхрийн эсвэл хамтран амьдрагчийн өвлөн авч болох SERPS тэтгэврийн хамгийн дээд хувь хэмжээ
• 1942 оны 10 сарын 5 ба түүнээс өмнө	100%
• 1942 оны 10 сарын 6 ба 1944 оны 10 сарын 5-ны хооронд	90%

⁵¹ Inheriting a SERPS pension, SERPSL1, December 2007; www.is4profit.com/pdf/pm2sep06.pdf - United Kingdom

• 1944 оны 10 сарын 6 ба 1946 оны 10 сарын 5-ны хооронд	80%
• 1946 оны 10 сарын 6 ба 1948 оны 10 сарын 5-ны хооронд	70%
• 1948 оны 10 сарын 6 ба 1950 оны 7 сарын 5-ны хооронд	60%
• 1950 оны 7 сарын 6 ба түүнээс хойш	50%

Харин тэтгэвэр өвлөх хэлбэр нь:

- ✓ Хэрвээ гэрлэсэн бэлэвсэн эмэгтэйн нөхөр нь нас барсан тохиолдолд түүний тэтгэврийг өвлөн авах эрхтэй ба хэрвээ тэтгэврийн насанд хүрсэн бол шууд өвлөн авна.
- ✓ Харин тэтгэврийн насанд хүрээгүй бол Бэлэвсэний Тэтгэмж авах боломжтой. Бэлэвсэний Тэтгэмжийг тэтгэврийн насанд хүрээгүй байсан ч авах ба, хэн нэгэн өөр хүнтэй гэр бүл болсон ба хууль ёсоор хамтран амьдрах болсноор энэ тэтгэмжийг авах эрх дуусгавар болно. Мөн тэтгэврийн насанд хүрээгүй бол хүрэх хүртлээ Хүнд Гарз Хохирлын Тэтгэмжийг бас авч болно. Ингээд тэтгэврийн насанд хүрэх үедээ дахин гэрлээгүй, өөр хэн нэгэнтэй хамтран амьдрах хууль ёсны харилцаа тогтоогоогүй байх тохиолдолд нөхрийнхөө тэтгэврийг өвлөн авах эрх үүсэх юм.

Төрийн хоёр дахь Тэтгэвэр буюу нэмэлт тэтгэвэр⁵²-ийг Бэлэвсэн үлдсэн эхнэр, нөхөр эсвэл хамтран амьдрагч нь өөрийн гэр бүлийн хүнийнхээ Төрийн хоёр дахь тэтгэврийн 50 хүртэл хувийг өвлөн авч болно. Төрийн нэмэлт тэтгэврийн авч болох хамгийн их дүн хэмжээ нь тухайн тэтгэвэр өвлөгчийн өөрийн нэмэлт тэтгэвэр ба бусад өвлөн авсан нэмэлт тэтгэвэрийн нийлбэр юм. Энэхүү хамгийн их хэмжээ нь жил бүр шинэчлэгдэх ба үүнийг жил бүрийн нэмэлт тэтгэвэр өвлөн авах эрх анх үүссэн тэр өдөртөө өргөдөл гаргаж тогтоолгоно. 2012 оны 4 дүгээр сар ба 2013 оны 4 дүгээр сарын хоорондох хамгийн их Төрийн нэмэлт тэтгэврийн дүн хэмжээ нь долоо хоног тутамд J161.94 байдаг байна.

Их Британи улсын хувьд өндөр насны тэтгэврийг өвлөх өвлүүлэх харилцааг хуулиар зохицуулсан байдаг бөгөөд хууль ёсны гэр бүлийн эхнэр болон нөхөр, хамтран амьдрагчийн аль нэг нь нас барсан тохиолдолд нэгнийхээ тэтгэврийг нь өвлөн авч болдог байна.

* * *

Ашигласан материал:

1. «О негосударственных пенсионных фондах» (№75-ФЗ от 7.05.1998)
2. “Об инвестировании средств для финансирования накопительной части трудовой пенсии в Российской Федерации” 2002 N 111-ФЗ
3. The Pension Protection Act of 2006, Pub.L. 109–280) <http://www.nolo.com/legal-encyclopedia/free-books/avoid-probate-book/chapter2-2.html>
4. IRA application https://content.etrade.com/etrade/estation/pdf/IRA_App5.pdf
5. Beneficiary IRA application https://content.etrade.com/etrade/estation/pdf/Beneficiary_IRA.pdf
6. Inherit SERPS www.parliament.uk/briefing-papers/sn00706.pdf

⁵² SERPS and the State Second Pension and in the following leaflets <http://www.legislation.gov.uk/>

7. Нийгмийн Хамгаалал Тэтгэврийн Хууль 1975 он) www.legislation.gov.uk/ukpga/1975/.../content
8. Inheriting a SERPS pension, SERPSL1, December 2007; www.is4profit.com/pdf/pm2sep06.pdf - United Kingdom
9. SERPS and the State Second Pension and in the following leaflets <http://www.legislation.gov.uk/>

